

Avgifter för social verksamhet

Diarienummer KS 22/528

- Mål** Mål beskriver vad kommunen ska uppnå. Den är många gånger abstrakt och beskriver sällan sättet som det uppnås på. De kan innehålla långsiktiga perspektiv och beskriver verksamhetsområden som ska utvecklas och i vilken riktning.
Exempel på mål: Mål och prioriteringar.
- Plan** Kommunens mål omsätts till handling oftast genom en plan. De beskriver närmare hur verksamheten ska arbeta för att uppnå satta mål.
Exempel på plan: Verksamhetsplan.
- Riktlinje** Riktlinjer ska ge konkret stöd för hur arbetsuppgifterna ska utföras. De beskriver ramarna och riktningen för området. Riktlinjer ska vara så detaljerade att våra medarbetare ska känna sig trygga i sitt agerande, men utan att detaljstyra ageranden.
Exempel på riktlinje: Riktlinjer för styrdokument.
- Policy** En policy ska ge en princip att hålla sig till; ett sätt att se på en viss företeelse. En policy säger hur vi ska förhålla oss i t ex kommunikationsfrågor, hur vi ser på hemarbete eller hur kosten ska vara för de vi serverar.
Exempel på policy: Kommunikationspolicy
- Regel** **Regler ska ge absoluta gränser för vårt agerande. Typiska ord och uttryck i sådana dokument är ”ska”, ”måste” och ”får inte”.**
Exempel på regel: Regler för Ånge kommuns borgensåtagande.

Omfattar	Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig	Socialchef
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Fastställd när	2023-11-27 § 101
Giltig från och med	2023-11-27
Giltig till	2027-11-26

Innehåll

1	Inledning.....	1
1.1	Lagstiftning.....	1
2	Socialtjänstlagen.....	2
2.1	Huvudprinciper i avgiftssystemet.....	2
2.1.1	Förbehållsbelopp.....	2
2.1.2	Högekostnadsskydd.....	3
2.2	Hemtjänstbegreppet.....	3
3	Beräkning av avgiftsutrymme.....	4
3.1	Jämkning av avgiften.....	6
3.2	Debiteringsrutiner.....	7
3.2.1	Överklagning av avgiftsbeslut.....	8
4	Avgifter.....	8
4.1	Avgifter för kost.....	8
4.2	Avgift för omvårdnad.....	8
4.3	Övriga avgifter utan individuella beslut.....	9
4.4	Hälso- och sjukvårdsinsatser.....	9
4.5	Hyra i särskilt boende.....	9

1 Inledning

Det här är en uppdatering av Avgiftsreglementet inom vård- och omsorg från 2005 med de lagar och beräkningsunderlag som finns nu. Syftet är att samla alla beslut som har med avgifter för vård och omsorg att göra.

Tidigare beslut:

Avgiftsreglemente inom vård- och omsorg 2005. Kommunfullmäktige

Riktlinjer – Avgifter inom vård och omsorg 2013. Socialnämnden 2013-09-12

Tillämpningsanvisningar 2019. Socialnämnden 2019-01-31, reviderad 2019-10-31.

Avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser i ordinärt boende 2018. Socialnämnden 2018-08-27.

Höjning av hyror i särskilt boende 2018. Kommunfullmäktige 2018-10-22

Ett uppdaterat avgiftsreglemente tydliggör tillämpningen av gällande lagstiftning och rekommendationer som rör avgifter inom kommunens vård och omsorg samt att ge ett stöd i det praktiska arbetet med avgifter för verksamheten.

Det nya avgiftsreglementet ersätter samtliga tidigare beslut avseende avgifter inom vård och omsorg.

1.1 Lagstiftning

Avgiftssystemet och dess tillämpningsregler styrs av flera lagar, rekommendationer och förordningar. Till dessa hör:

Socialtjänstlagen (SoL)

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

Socialförsäkringsbalken

Lag om vissa kommunala befogenheter

Inkomstskattelagen

Kommunallagen (KL)

Rekommendationer från Livsmedelsverket.

Rekommendationer från Konsumentverket.

Äktenskapsbalken

Tandvårdslagen

Riksdagen beslutade 2001-11-14 om nya regler för äldre- och handikappomsorgen. Dessa regleras i Socialtjänstlagen (SoL) kapitel 8 och trädde i kraft 2002-07-01.

Insatser enligt LSS är i princip avgiftsfria. Kommunen har rätt att ta ut ersättning för kost, bostadskostnader och hälso- och sjukvårdsinsatser. LSS kommer inte att behandlas i detta avgiftsreglemente.

2 Socialtjänstlagen

I Socialtjänstlagen finns lagstiftningens grunder för avgiftsuttag. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader.

Avgifter för hemtjänst får inte, tillsammans med avgifter som avses i Hälso- och sjukvårdslagen, uppgå till så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp).

När avgifterna fastställs ska kommunen försäkra sig om att omsorgstagarens make eller sambo inte drabbas av en oskäligen försämrad ekonomisk situation.

Den enskildes avgifter får för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avser hälso- och sjukvård och förbrukningsartiklar per månad uppgå högst till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet. Avgiften anges som del i prisbasbeloppet och förändras därmed varje år.

2.1 Huvudprinciper i avgiftssystemet

Riksdagsbeslutet reglerar vad kommunen får ta ut i avgifter för vård, omsorg och socialt stöd.

2.1.1 Förbehållsbelopp

De samlade avgifterna för service, omvårdnad och kommunal hälso- och sjukvård får inte uppgå till så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel för sina personliga behov.

Förbehållsbeloppet består av minimibeloppet och den faktiska bostadskostnaden.

Minimibeloppet beräknas utifrån det aktuella prisbasbeloppet enligt nedanstående formel:

- För ensamstående en tolfedel av 1,4789 gånger prisbasbeloppet.
- För sammanlevande makar och sambor, för var och en, en tolfedel av 1,2066 gånger prisbasbeloppet.

Minimibeloppet skall täcka normala kostnader för livsmedel, kläder, hygien, dagstidningar, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. Minimibeloppet ska utgå från aktuella prisbasbelopp enligt Konsumentverkets norm och årligen uppdateras.

Reglering av minimibeloppet

Kommunen får minska beloppet i skälig omfattning om den enskilde inte har en kostnad för en sådan post som anges i stycket ovan. Till exempel om kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet, om kostnaden ingår i hyran för bostad i särskilt boende eller om posten tillhandahålls kostnadsfritt av kommunen (exempelvis vissa förbrukningsartiklar, om el ingår i hyran, del av kostnader för möbler).

Om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel ska kommunen fastställa minimibeloppet till en högre nivå. Behovet skall vara av varaktig karaktär och avse ett inte oväsentligt högre belopp ca 200 kr. Med varaktig karaktär menas att kostnaden skall regelbundet återkomma under större delen av ett år.

Den vanligaste höjningen av minimibeloppet gäller matkostnader. Om en person köper livsmedel för tillagning i hemmet, gäller Konsumentverkets beräkning för aktuellt år och det täcks av minimibeloppet.

Om en person köper färdiglagad mat varje dag under en månad, måste kostnaderna för detta beräknas och minimibeloppet höjas för att räcka till kostnader för övriga måltider. Minimibeloppet ska för dessa personer årligen höjas utifrån Konsumentverkets beräkningar för livsmedel. Den köpta måltiden anses då vara huvudmålet.

En uppskattad energifördelning av måltider över dagen anger huvudmålet till 35 % och används även för kostnadsfördelning av dagsbehovet.

Exempel på övriga särskilda omständigheter som kan berättiga ett högre minimibelopp är kostnader för god man (förvaltningskostnader), underhållskostnad för barn eller fördrade kostnader för resor, till exempel arbetsresor.

Minimibeloppet revideras årligen utifrån aktuellt prisbasbelopp, Socialstyrelsen meddelar aktuellt belopp.

2.1.2 Högkostnadsskydd

Högekostnadsskyddet innebär en högsta avgift för hemtjänst (i såväl ordinärt som särskilt boende) och dagverksamhet och förbrukningsartiklar samt avgifter som avses i Hälso- och sjukvårdslagen.

Avgiften anges som del i prisbasbeloppet och förändras därmed varje år. Den högsta avgiften per månad uppgår till högst en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet.

2.2 Hemtjänstbegreppet

Hemtjänst innefattar service och omvårdnad. Med serviceuppgifter avses praktisk hjälp med hemmets skötsel såsom städ och tvätt, hjälp med inköp, ärenden på post och bankkontor och hjälp med tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat.

Med personlig omvårdnad avses insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä och förflytta sig, sköta sin personliga hygien och i övrigt bryta isolering eller för att den enskilde skall känna sig trygg och säker i det egna hemmet.

Tillfälligt boende, trygghetslarm, viss ledsagning samt avlösning av anhörig ingår också i hemtjänstbegreppet.

3 Beräkning av avgiftsutrymme

Regler för beräkning av avgiftsunderlag används vid fastställande av den enskildes förbehållsbelopp samt vid fastställande av omvårdnadsavgiften.

Avgiftsunderlaget beräknas utifrån aktuella förvärvs- och kapitalinkomster som är skattepliktiga, enligt inkomstskattelagstiftningen. Dessutom skall bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg anses som inkomst.

Beräkningsformel för avgiftsunderlag

- + Bruttoinkomster
- + Kapitalinkomster.
- Samtliga skatter och begravningsavgifter exklusive kyrkoavgift
- Faktisk bostadskostnad
- + Bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg
- Förbehållsbelopp
- = Disponibelt avgiftsutrymme

Nedan följer närmare förklaring av de i formeln ingående variablerna.

Bruttoinkomst

Till bruttoinkomst räknas:

- Aktuella skattepliktiga pensionsinkomster under innevarande år. T.ex. allmän pension, pensionstillskott, Allmän Tjänstepension (ATP), privata pensionsförsäkringar, utlands pensioner och övriga pensioner. uppgifterna hämtas från Försäkringskassa och från den enskildes uppgifter.
- Aktuella förvärvsinkomster. T.ex. inkomst av tjänst och inkomst av aktiv eller passiv näringsverksamhet.
- Övriga inkomster: Livräntor (skattepliktiga), reavinster, nettointäkter av uthyrning av privat bostad.
- Inkomstpensionstillägget som infördes i september 2021 som ett tillägg till allmän pension ska inte beaktas när avgiftsunderlaget beräknas, enligt Socialtjänstlagen.

Underskott av kapital eller förlust av näringsverksamhet ingår inte i det kommunala högkostnadsskyddet.

Kapitalinkomster

Senast kända kapitalinkomster mm. Om den enskilde inte inkommer med informationen, hämtas den uppgiften från Skatteverket.

Skatter och avgifter

Följande skatter och avgifter avräknas från bruttoinkomsterna med hänsyn till gällande skattesatser och regler för grundavdrag, särskilt grundavdrag och andra avdrag enligt gällande deklarationsanvisningar:

- Statlig och kommunal inkomstskatt inklusive individuell begravningsavgift exklusive avgift till trossamfund
- Egenavgift och särskild löneskatt för näringsverksamhet.
- Inkomstskatt och skattereduktion på kapital.
- Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt.
- Övriga skatter och avgifter i samband med taxering.

I de fall uppgifter framkommer om ändrade förhållanden beträffande inkomst, fastighetsinnehav eller annat under innevarande år skall hänsyn tas till detta vid nettoinkomstberäkningen.

Förmögenhet ska inte påverka avgiftsunderlagets storlek.

Faktisk bostadskostnad

Hysesrätt - Aktuellt hyresbelopp och obligatoriska avgifter

Bostadsrätt - Aktuell avgift (hyresbelopp). 70% av räntekostnaderna för bostadslån

Eget enfamiljshus – Kostnader för uppvärmning och drift, 70% av tomträttsavgäld, 1,7% av taxeringsvärdet som gällde året före ansökningsåret, fastighetsskatt samt icke avdragsgill räntekostnad

Eget tvåfamiljshus - Bostadskostnaden beräknas på samma sätt som vid enfamiljshus och därefter fördelas bostadskostnaderna på respektive lägenhet

Eget småhus på lantbruksenhet - Beräknas som eget enfamiljshus, dock endast kostnader som berör bostadsfastigheten, bostadsbyggnaden, inklusive tomtmark.

Bostadsbidrag- bostadstillägg

Samtliga former av bostadsbidrag som den enskilde erhåller räknas som inkomst, till dessa bostadsbidrag hör följande:

BTP - Bostadstillägg till pensionärer

Bostadsbidrag till barnfamiljer

Det åligger den enskilde att själv söka bostadsbidrag.

Beräkning av avgiftsunderlag för makar och sambor samt registrerat partnerskap

Vid beräkning av avgift för makar läggs makarnas inkomst ihop och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Avgiften beräknas sedan för var och en, detsamma gäller även registrerad partner. Sambo räknas inkomster var för sig.

Kommunen är skyldig att se till att make/maka, registrerad partner eller sambo, vilka har gemensam ekonomi, inte drabbas av en oskälig försämrad ekonomisk situation på grund av att omsorgstagaren har ett stort hjälpbehov. T.ex. när omsorgstagaren är den som har den högsta inkomsten. Även när den ena parten flyttar till en särskild boendeform skall det vara ekonomiskt möjligt för den andra att bo

kvar i den tidigare gemensamma bostaden utan att drabbas av en oskäligen försämrad ekonomisk situation. Om så är fallet sker en utredning om bistånd i enlighet med jämningsreglerna.

Uppgiftslämning

Kommunen har rätt att debitera enligt taxans högsta nivå om omsorgstagaren eller dennes ställföreträdare, trots upprepade kontakter, inte lämnar erforderliga uppgifter.

3.1 Jämkning av avgiften

Bestämmelserna i SoL är konstruerade så att det alltid måste göras en individuell bedömning i det enskilda fallet. En schablonmässig tillämpning av kommunens regelsystem är därmed inte möjligt utan det måste alltid prövas om en jämkning av avgifterna bör göras med hänsyn till den enskilde individens behov.

Kommunen har ett ansvar för att utreda om avgiften behöver jämkas, dvs. sättas ned, med hänsyn till omsorgstagarens och/eller den kvarboende partens behov. En förutsättning för att jämkning skall kunna ske är att kommunen får aktuell information om behov och situationer som gör att avgiften bör jämkas.

Beslut om jämkning i det enskilda fallet är en myndighetsutövning.

Generell korrigerings

Metoden att beräkna den enskildes förbehållsbelopp och avgiftsutrymme innebär en kommunal bevakning av eventuellt behov av korrigerings. Korrigerings inträder när de sammanlagda avgifterna är högre än den enskildes avgiftsutrymme.

Behov av jämkning

Behov av jämkning kan aktualiseras vid bland annat följande tillfällen:

Ensamståendes flyttning till särskild boendeform

När en av makarna flyttar till särskild boendeform

Vid beslut om särskilt boende i samband med tillfälligt boende

Extraordinära kostnader

Beslut om jämkning av avgift ska utredas i varje enskilt fall.

Ensamstående flyttar till särskild boendeform

När en ensamstående flyttar till en särskild boendeform bör denne ges möjlighet att avveckla sin tidigare bostad. Under tiden som den enskilde har dubbla bostadskostnader kan avräkning av kostnaderna för bägge bostäderna göras mot nettoinkomsten, denna avvecklingsperiod får uppgå till högst tre månader oavsett boendeform. Vid avvikelser fordras särskild prövning.

När en av makarna flyttar till särskild boendeform

När ena maken flyttar till en särskild boendeform ska det enligt SoL vara ekonomiskt möjligt för den andra att bo kvar i sin ursprungliga bostad och med rimliga privatekonomiska villkor.

Avgiftsregler får inte utformas så att makar/ sammanboende får en sådan försämrad ekonomisk situation att kostnadsskäl hindrar nödvändig vård.

När den ene av två makar eller registrerad partner flyttar permanent till bostad i särskild boendeform gäller att var och en räknas som ensamstående vad gäller pensioner, bostadstillägg, förmögenhet och skulder. Betalningsförmågan beräknas var för sig och den hemmavarande eventuella underskott jämkas därefter med eventuellt överskott från den andra maken.

Jämkning vid beslut om särskilt boende i samband med tillfälligt boende

Om tillfälligt boende genom beslut övergår till permanent boende i särskild boendeform debiteras avgifter och bostadskostnader som för särskilda boendeformer, varvid jämningsreglerna om ensamstående respektive en av makarnas flyttning till särskild boendeform ska gälla.

Extra ordinära kostnader

Om den enskilde haft extraordinära kostnader till följd av t.ex. sjukdom, funktionshinder eller omfattande tandvårdsbehandling och som bedöms ligga utanför ramen för de kostnader som förbehållsbeloppen ska täcka och som inte täcks av annat bidra eller ersättning.

3.2 Debiteringsrutiner

All debitering sker i efterskott, även hyreskostnad. Innan första debitering sker ska omsorgstagaren erhålla uppgift om vilken avgift som gäller, så kallat avgiftsbeslut.

Räkningen ska betalas senast på förfalldatum, dvs den sista påföljande månad.

Beslut om avgifter i det enskilda fallet är myndighetsutövning.

Påminnelse och krav

Påminnelse skickas tio dagar efter förfalldagen

20 dagar efter förfalldag skickas obetalda fakturan vidare till kommunens inkassoföretag.

Därefter övertar kommunens inkassoföretag ansvaret för bevakning av skulden.

Retroaktiv debitering och återbetalning

Den enskilde är skyldig att anmäla förändrade inkomster-, förmögenhets- och bostadsförhållanden som kan medföra ändring i avgift.

Förändringarna kan innebära retroaktiv debitering högst tre år eller återbetalning högst tio år bakåt i tiden från den tidpunkt de förändrade förhållandena blev kända.

Frånvaroavdrag

Avdrag för hemtjänstavgift och kost kan i vissa fall medges.

Vid frånvaro debiteras de 7 första frånvarodagarna.

För trygghetslarm/digital tillsyn görs inget avdrag vid frånvaro,

Avslutat särskilt boende

Uppsägning av bostad sker enligt hyreskontakt. Då hyresgästen flyttar eller avlider debiteras hyra för det antal dagar som bostaden inte är urstädad och/eller hyresgästens tillhörigheter finns kvar. Bostaden kan disponeras högst en månad efter flytt eller frånfalle. Hyresgästen eller dennes ställföreträdare

ansvarar för urstädning av bostaden. Vi debiterar urstädning av bostad om det önskas, meddelas från boendet.

Om kommunen på grund av dödsbotvist eller annan liknande orsak, som kommunen inte råder över, inte kan disponera ledig bostad äger kommunen rätt att debitera dödsboet full hyra under hyrestiden.

3.2.1 Överklagning av avgiftsbeslut

Beslut om taxa och avgifter fattas av kommunfullmäktige. Sådana beslut överklagas genom laglighetsprövning.

Den enskildes avgift bestäms genom individuella beslut. Detta beslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

4 Avgifter

Avgifter för kost och omvårdnad gäller i ordinärt och särskilt boende.

Lagen reglerar inte kommunens avgift för mat. Självkostnadsprincipen gäller. Avgifterna räknas upp enligt OPI inför varje nytt år.

Personer som själv inte kan tillreda sina måltider kan, efter beslut enligt SoL, ha rätt till hemsändning av måltid, så kallad matdistribution. Dryck, smör och bröd ingår inte vid matdistribution.

4.1 Avgifter för kost

Avgiften gäller för personer boende vid kommunens särskilda boenden och för personer i ordinär boende med beslut om hemsändning av måltider, så kallad matdistribution.

Kost helpension vid boende	4 000 kronor per månad
Sondmat vid boende	4 000 kronor per månad
Portionspris matdistribution	100 kronor per måltid
Matdistribution hel	2 000 kronor per månad
Matdistribution halv	1 000 kronor per månad

För tillfälligt boende debiteras enligt helpension motsvarande de antal dagar vistelsen skett. 150 kronor per dag och för omvårdnad 100 kronor per dag. Helpension inom tillfälligt boende räknas upp årligen enligt OPI.

4.2 Avgift för omvårdnad

När omsorgstagaren har hjälp med personlig omvårdnad och tillsyn sker placering i nivå utifrån omfattningen av insatsen. Här ingår även tillfälligt boende, ledsagning och avlösning i hemmet.

Placering i nivå för hemtjänst sker utifrån en individuell bedömning.

Avgiftsnivå utifrån maxtaxan en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, meddelas årligen av Socialstyrelsen.

Avgiftsnivå	Notering
Nivå 1	Upp till 3 timmar per månad
Nivå 2	Upp till 7 timmar per månad
Nivå 3	Upp till 15 timmar per månad

Nivå 4 maxtaxa, mer än 15 timmar per månad, gäller även för boende inom särskild boendeform.

Trygghetslarm/digital tillsyn 300 kr /månad, räknas upp enligt omsorgsprisindex (OPI).

Dagverksamhet debiteras per tillfälle 150 kronor

Dagverksamhet debiteras per tillfälle och ingår i maxtaxan. I dagverksamhet ingår resa samt lunch. Avgiften för dagverksamhet justeras årligen med beräkning utifrån omsorgsprisindex (OPI).

4.3 Övriga avgifter utan individuella beslut

Räknas upp enligt omsorgsprisindex (OPI).

Extra måltid 100 kronor per styck

Urstädning av bostad på särskilt boende 1 000 kronor för ett rum,

1 500 kronor för två rum

2 000 kronor för tre rum

4.4 Hälso- och sjukvårdsinsatser

Hälso- och sjukvårdsinsatser i ordinärt boende ingår i maxtaxan och uppgår till 350 kr/ månad, här ingår även utprovning av hjälpmedel. Avgifter för enstaka hembesök 200 kr tas endast ut om ärendet kommer via 1177. Personer över 85 år berörs inte av avgiften.

4.5 Hyra i särskilt boende

Hyran i särskilt boende, övergår under 2024 till bruksvärdeshyressättning och förhandlingsordning. Hyrorna sätts inklusive el och gemensamma utrymmen. När det gäller bostadshyror så har kommunen förstahandskontraktet med Ånge Fastighet & Industri AB, ÅFA, och hyr ut i andra hand till de som beviljats insatsen.